

LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 4, 5, 17, 22, 42, 43, 44, 51, 53, 72¹, 80, 82¹ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 24² STRAIPSNIU ĮSTATYMO PROJEKTO

IR

LIETUVOS RESPUBLIKOS MOKSLO IR STUDIJŲ ĮSTATYMO NR. XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 48, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 72¹, 73, 75³, 77, 85 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 64¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO NR. XIV-1257 13 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengtų projektų tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 4, 5, 17, 22, 42, 43, 44, 51, 53, 72¹, 80, 82¹ straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 24² straipsniu projektas (toliau – Įstatymo projektas) ir jį lydintis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo Nr. XI-242 4, 10, 11, 15, 27, 28, 35, 38, 39, 48, 52, 53, 56, 58, 60, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 72¹, 73, 75³, 77, 85 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 64¹ straipsniu įstatymo Nr. XIV-1257 13 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas (toliau – lydintis Įstatymo projektas) parengti siekiant:

1. Papildyti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 4 straipsnį nauja sąvoka „Mokslinių tyrimų infrastruktūra“. Mokslinių tyrimų infrastruktūra (toliau – MTI) suprantama kaip priemonių, išteklių ir su jais susijusių paslaugų, reikiamų atliekant mokslinius tyrimus, visuma. Mokslinių tyrimų infrastruktūros apima mokslinę įrangą, mokslinių tyrimų medžiagą, žinių šaltinius, informacijos ir ryšių technologijomis grindžiamas priemonės bei kitas išskirtines priemones, skirtas aukščiausio lygio mokslinių tyrimų, eksperimentinės plėtros ir inovacijų veiklai atlikti. Naujos sąvokos įvedimas reikalingas dėl Įstatymo papildymo 24² straipsniu, reglamentuojančiu Lietuvos MTI politikos įgyvendinimą.

2. Atsižvelgti į konstitucinę doktriną dėl žmogaus teisių laisvai pasirinkti darbą ribojimų (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2022 m. spalio 20 d. nutarimas Nr. KT130-N13/2022 ir kt.), patikslinti kriterijus, kuriuos turi atitikti nepriekaištingos reputacijos laikomas asmuo. Konstitucinio Teismo 2022 m. spalio 20 d. nutarime Nr. KT130-N13/2022 konstatuojama, kad „vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų yra proporcingumo principas, pagal kurį teisės aktais nustatytos ir taikomos priemonės turi būti proporcingos siekiamam tikslui, o asmens teisės negali būti ribojamos labiau, negu būtina teisėtam ir visuotinai reikšmingam, konstituciškai pagrįstam tikslui pasiekti (*inter alia* 2013 m. liepos 1 d., 2021 m. vasario 12 d., 2021 m. balandžio 14 d. nutarimai)“. Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad reikalavimas asmens teisių ir laisvių įstatymu neriboti labiau, negu reikia teisėtiems ir visuomenei svarbiems tikslams pasiekti, *inter alia* suponuoja reikalavimą įstatymų leidėjui nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kuris sudarytų prielaidas pakankamai individualizuoti asmens teisių ir laisvių apribojimus: ribojantis asmens teises ir laisves įstatymo nustatytas teisinis reguliavimas turi būti toks, kad sudarytų prielaidas kiek įmanoma įvertinti individualią kiekvieno asmens situaciją ir, atsižvelgiant į visas svarbias aplinkybes, atitinkamai individualizuoti konkrečias tam asmeniui taikytinas ribojančias jo teises priemones (*inter alia* 2011 m. liepos 7 d., 2020 m. liepos 24 d., 2021 m. gruodžio 22 d. nutarimai). Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje konstatuota, kad neatskiriamas konstitucinio teisinės valstybės principo turinio elementas yra konstitucinis teisingumo principas (*inter alia* 2012 m. rugsėjo 25 d., 2013 m. balandžio 30 d., 2015 m. gegužės 26 d. nutarimai); teisingumo negalima pasiekti tenkinant tik vienos grupės interesus ir kartu paneigiant kitų interesus (*inter alia* 2013 m. spalio 9 d., 2014 m. balandžio 14 d., 2021 m. balandžio 14 d. nutarimai); teisiškai reguliuojant visuomeninius santykius privalu paisyti prigimtinio teisingumo reikalavimų, apimančių *inter alia* būtinumą užtikrinti asmenų lygybę įstatymui, teismui ir valstybės institucijoms ar pareigūnams (*inter alia* 2008 m. gruodžio 24 d. nutarimas). Šiame kontekste pažymėtina, kad, kaip yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, Konstitucijos 48 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta žmogaus teisė laisvai pasirinkti darbą gali būti ribojama, jeigu laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; apribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti

kitų asmenų teises ir laisves bei Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; apribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo (*inter alia* 2009 m. gruodžio 11 d., 2021 m. vasario 12 d., 2021 m. balandžio 14 d. nutarimai).

3. Siūloma patikslinti Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 3 dalies 4 punkto nuostatas, susijusias su Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvada, kad akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius negali eiti savo pareigų, siekiant išvengti teisiškai neapibrėžtų situacijų.

4. Mokslo ir studijų įstatymo 22 straipsnio 3 dalies teisinio aiškumo dėl kolegialaus Studijų kokybės vertinimo centro valdymo organo – tarybos – nariams mokėtino atlygio už darbą, taip pat siekiant suderinti Mokslo ir studijų įstatyme nustatytą teisinį reglamentavimą, susijusį su įstaigos vadovo kadencija ir tarnybos santykių tęstinumu, su 2024 m. sausio 1 d. įsigaliosiančiomis Valstybės tarnybos įstatymo nuostatomis.

5. Papildyti Mokslo ir studijų įstatymą 24² straipsniu, reglamentuojančiu Lietuvos MTI politikos įgyvendinimą. 2011 m. Lietuvos mokslo taryba sudarė ir patvirtino pirmąjį Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų kelrodį (toliau – Kelrodis), o 2012 m. švietimo, mokslo ir sporto ministras patvirtino Dalyvavimo tarptautinėse mokslinių tyrimų infrastruktūrose tvarkos aprašą. 2015 m. patvirtintas antrasis ir kol kas paskutinis Kelrodis, tačiau Lietuvos MTI politikos įgyvendinimo procesas iki šiol nebuvo reglamentuotas įstatymais ir buvo vykdomas bendrąja tvarka, įgyvendinant Vyriausybės programų įgyvendinimo planus. Lietuvos dalyvavimas tarptautinėse MTI paskutiniu metu suintensyvėjo ir šiuo metu Lietuva yra 7 iš jų narė, asocijuota narė arba stebėtoja bei aktyviai siekia narystės dar bent trijose. Tarp jų yra tokios pasaulinio lygio infrastruktūros kaip Europos branduolinių tyrimų centras (CERN), Europos molekulinės biologijos laboratorija, narystė kuriose ne tik didina Lietuvos žinomumą bei gerina tarptautinį įvaizdį, tačiau ir suteikia galimybes akademinėi bendruomenei naudotis globaliais žinių šaltiniais, įranga, stiprinti esamas ir megzti naujas partnerystes su tarptautine akademinė bendruomene, dalyvauti bendruose mokslo projektuose ir iniciatyvose, o verslui – gauti ir praktiškai taikyti pasaulinio lygio žinias, kuriant inovatyvius produktus, dalyvauti tarptautinių MTI plėtros veiklose, tiekiant savo produkciją ir teikiant paslaugas. Šios narystės atveria daug naudos ir galimybių šalies akademinėi ir verslo bendruomenei, didina Lietuvos žinomumą bei gerina įvaizdį. 2024 m. planuojama atnaujinti Kelrodį, o rengiantis šiam procesui Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. birželio 6 d. įsakymu Nr. V-792 „Dėl Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų kelrodžio sudarymo ir dalyvavimo tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų veikloje tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas naujas Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų kelrodžio sudarymo ir dalyvavimo tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų veikloje tvarkos aprašas (toliau – MTI aprašas). Stojimas į tarptautines MTI reikalauja atitinkamų Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar Lietuvos Respublikos Seimo sprendimų, tarptautinių sutarčių ratifikavimo, o narystės mokesčiai ir kitos išlaidos reikalauja reikšmingų valstybės biudžeto išlaidų (pvz., kasmet mokami narystės mokesčiai toliau išvardintose MTI, kurių narė yra Lietuva, 2023 m. siekė apie 1,66 mln. eurų, iš kurių 1 mln. eurų – narystės Europos branduolinių tyrimų organizacijoje (CERN) mokestis). Todėl teikiamame Mokslo ir studijų įstatymo projekte numatomi pagrindiniai Lietuvos MTI politikos formavimo aspektai bei suteikiami įgaliojimai Lietuvos Respublikos Vyriausybei ir Lietuvos Respublikos Seimui priimti sprendimus dėl Lietuvos Respublikos narystės, prieš tai aptarus juos Mokslo, technologijų ir inovacijų taryboje. Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu pritariama Lietuvos Respublikos narystei tarptautinėse MTI, į kurias stojant neratifikuojamos tarptautinės sutartys ar kiti susitarimai. Lietuvos Respublikos Seimo sprendimu ratifikuojamos tarptautinės sutartys ir kiti susitarimai, būtini stojant į atitinkamą tarptautinę MTI. Tarptautinės sutartys ratifikuotos stojant į Europos branduolinių tyrimų organizaciją (CERN) 2017 m. ir Europos molekulinės biologijos laboratoriją (EMBL) 2019 m. Tik Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu įstota į Europos socialinio tyrimo Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumą (ESS-ERIC) 2013 m., Bendrosios kalbos išteklių ir technologijų infrastruktūros Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumą (CLARIN ERIC) 2014 m., Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumą Ekstremalios šviesos infrastruktūrą (ELI ERIC), Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros konsorciumą Biobankų ir biomolekulinių išteklių mokslinių tyrimų infrastruktūrą (BBMRI ERIC), Integruotos struktūrinės biologijos infrastruktūrą (*Instruct ERIC*)

2020 m. Nuostatos dėl Mokslo, technologijų ir inovacijų tarybos įtraukimo į procesą, taip pat dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir Lietuvos Respublikos Seimo sprendimų atskyrimo bus numatytos MTI apraše.

6. Atsižvelgti į Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 2.79 straipsnio ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 8 dalies ir 29 straipsnio nuostatas, reglamentuojančias licencijų išdavimą, duomenų ir informacijos apie licencijas tvarkymą vienoje – Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos institucijos valdomoje ir tvarkomoje Licencijų informacinėje sistemoje, – ir atsisakyti perteklinių Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai funkcijų, t. y. panaikinti Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos pareigą – informaciją apie juridiniams asmenims išduotus, patikslintus, panaikintus leidimus, vykdyti studijas ir (ar) su studijomis susijusią veiklą (toliau – leidimai) teikti Juridinių asmenų registrai ir nustatyti prievolę minėtus duomenis teikti Licencijų registrai, kurį administruoja Nacionalinė švietimo agentūra ir kuri duomenis ir informaciją apie leidimus automatinio būdu perduoda Licencijų informacinei sistemai. Kartu siekiama sudaryti teisinės prielaidas modernizuoti procesus ir informaciją apie leidimų išdavimą, patikslinimą, panaikinimą teikti tik elektroninėje erdvėje.

7. Atsižvelgti į 2018 m. balandžio 25 d. Europos Komisijos rekomendacijos (ES) 2018/970 „Dėl prieigos prie mokslinės informacijos ir tos informacijos išsaugojimo“ nuostatas, pagal kurias valstybės narės turėtų nustatyti ir įgyvendinti aiškią geresnio mokslinės informacijos (publikacijų, duomenų rinkinių ir kitų mokslinių tyrimų rezultatų) išsaugojimo ir pakartotinio naudojimo politiką, nustatyti instituciją, atsakingą už atvirosios prieigos prie mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtos rezultatų įgyvendinimo tvarką.

7. Siekiant mažinti pedagogų trūkumą Lietuvoje, ypač 2022-2025 metams nustatytose prioritetinėse specializacijose¹, Lietuvoje, ieškoma būdų, kaip į ugdymo įstaigas pritraukti motyvuotus, specialistus, baigusius ne pedagogines studijas. Nuo 2022 m. rugsėjo 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2014 m. rugpjūčio 29 d. įsakymo Nr. V-774 „Dėl Reikalavimų mokytojų kvalifikacijai aprašo patvirtinimo“ (toliau – aprašas) pakeitimai, kuriais išplėstas asmenų, galinčių dirbti tam tikro dalyko mokytojais, sąrašas. Nuo 2023 m. priimant asmenis į pedagogikos profesines studijas būtina nurodyti, kokio dalyko mokytoju asmuo galės dirbti baigęs šias studijas. Asmenys, turintys pedagogo kvalifikaciją, gali dalyvauti projekte „Tęsk“, finansuojamame iš 2014–2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 9 prioriteto „Visuomenės švietimas ir žmogiškųjų išteklių potencialo didinimas“ 09.2.1-ESFA-V-727 priemonės „Mokytojų ir kitų švietimo sistemos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimas“ ir įgyti kito dalyko ar kitos pedagoginės specializacijos kompetencijų. Nuo 2018 m. tokiu būdu papildomų kompetencijų įgijo 543 pedagogai, naujame 2023–2029 m. Europos Sąjungos fondų investicijų laikotarpio projekte „Tęsk“ taip pat tęsiama veikla: nuo 2023 m. rugsėjo mėn. bus finansuojamos 575 „perkvalifikavimo“ vietos, per 2023–2029 m. planuojama iš viso finansuoti 4 370 vietų. Duomenys rodo, kad nemažai (iki 10 procentų) asmenų negali dalyvauti „perkvalifikavimo“ studijose, nes neturi pedagogo kvalifikacijos. Taip pat duomenys rodo, kad dalis asmenų, ateinančių į „perkvalifikavimo“ studijas, būna kiti tik įgiję pedagogo kvalifikaciją pedagogikos profesinių studijų metu (2021–2022 m. m. tokių asmenų buvo 13, 2022–2023 m. m. – 28 asmenys, 2023–2024 m. m. – 10 asmenų). Taigi, duomenys leidžia manyti, kad tikslinga modeliuoti greitesnę ir patrauklesnę tapimo mokytoju ne pedagogines studijas baigusiams asmenims būdą. Šiuo metu yra vykdomos 60 studijų kreditų pedagogikos profesinės studijos, skirtos pedagogo profesinei kvalifikacijai įgyti asmenims, turintiems aukštąjį išsilavinimą, atitinkantį švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintus reikalavimus mokytojų kvalifikacijai pagal aprašą (toliau – reikalavimai mokytojo kvalifikacijai). Stebint priėmimo tendencijas į šias pedagogikos profesines studijas, daugėja asmenų, norinčių savo ateitį sieti su pedagogo profesija, tačiau neturinčių 60 studijų kreditų mokomojo dalyko. Tokių nepatenkančių asmenų – iki 10 procentų. Siekiant tokiems asmenims sudaryti galimybę įgyti pedagogo kvalifikaciją ir išklausti trūkstančių studijų dalykų modulius, kad galėtų dirbti mokytoju, siūloma ilginti pedagoginių profesinių studijų apimtį nuo 60 studijų kreditų iki 120 studijų kreditų. Pažymėtina, kad nustatant prioritetines specializacijas buvo vertinamas mokytojų amžiaus vidurkis, regeneracijos tendencijos (regeneracija – mokytojų sudėties savalaikis

¹ <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/1a932700db2f11ec8d9390588bf2de65/asr>

atsinaujinimas užtikrinantis ugdymo proceso ir švietimo sistemos tęstinumą). Prioritetinės sritys – visi bendrojo ugdymo dalykai, kurių regeneracijos koeficientas mažesnis (Regeneracijos koeficientas – indikatorius, leidžiantis įsivertinti, ar užtikrinamas švietimo sistemos tęstinumas ir tvarumas) nei 0,8 ir į kuriuos turėtų būti sutelkiamos didžiausios pastangos. Nustatant prioritetus ir siekiant užtikrinti duomenų patikimumą ir nešališkumą, remiamasi tik oficialiais informacijos šaltiniais. Atsižvelgiant į anksčiau išdėstytą informaciją ir siekiant pritraukti daugiau asmenų dirbti pedagoginį darbą, inicijuojama pedagoginių profesinių studijų modelio plėtra, kai asmuo pedagoginių profesinių studijų metu įgytų tiek pedagogo profesinę kvalifikaciją (60 studijų kreditų pedagoginių studijų modulis), tiek teisę mokyti mokomąjį dalyką ar pedagoginę specializaciją (iki 60 studijų kreditų mokomojo dalyko modulis arba pedagoginės specializacijos modulis). Siekiama sudaryti teisinės prielaidas turėti 120 studijų kreditų pedagogines profesines studijas. Tam reikalingas Mokslo ir studijų įstatymo 53 straipsnio 9 dalies pakeitimas. Siūlomas naujas pedagoginių profesinių studijų modelis (120 studijų kreditų) būtų panašus į rezidentūros studijas, t. y. tai būtų siejama su kvalifikacijos tobulinimu ir galimybe patraukliai įgyti papildomų dalykinių kompetencijų ir pedagogo kvalifikaciją, norint dirbti mokytoju. Įvertinus 2021–2023 m. stebėtas tendencijas, prognozuojama, kad 120 studijų kreditų pedagogines profesines studijas rinktųsi apie 60 asmenų bei prognozuojant, kad sutartis dėl įsidarbinimo mokyklose sudarytų bent pusė šių asmenų ir pretenduotų į tam skirtą paramą, šių asmenų studijoms finansuoti ir paramai mokėti papildomas lėšų poreikis 2025 m. 447 960 Eur, o 2026 m. – 298 640 Eur.

8. Patikslinti Mokslo ir studijų įstatymo 80 straipsnio nuostatas siekiant teisinio aiškumo, kokie asmenys gali pretenduoti į valstybės finansuojamas studijų vietas ir studijų kainos kompensavimą, kartu papildomai numatyti galimybę pretenduoti į valstybės finansuojamas studijų vietas užsienio šalių piliečiams, kurie yra įgiję vidurinį išsilavinimą pagal Lietuvos švietimo programą ir pretenduoja į trumposios, pirmosios pakopos ar vientisųjų studijų programą.

9. Įstatymo projekte Mokslo ir studijų įstatymo 72¹ straipsnio nuostatų tikslinimai atlikti siekiant teisinio aiškumo, dermės su kitais teisės aktais ir šio įstatymo straipsniais, taip pat atlikti ir redakcinio pobūdžio tikslinimai. Įstatymo projekte patikslintas Mokslo ir studijų įstatymo 72¹ straipsnio pavadinimas (išbraukiama nereikalinga sąvoka „kiti tyrėjai“, nes nuo 2024 m. sausio 1 d. mokslo darbuotojų pareigybių sąrašas yra baigtinis), 72¹ straipsnio 3 dalis suderinta su šio straipsnio 9 dalimi (formuluotė papildyta *juridinio asmens dalyvių susirinkimas*), atsižvelgiant į tai, kad dalis valstybinių mokslinių tyrimų institutų yra viešosios įstaigos), taip pat siūloma atsakyti perteklinių Mokslo ir studijų įstatymo 72¹ straipsnio 14 dalies nuostatų, kadangi valstybiniuose mokslinių tyrimų institutuose nėra pareigybių, kurias atliekant darbas būtų laikomas pedagoginiu (pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašas patvirtintas Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2003 m. spalio 9 d. įsakymu Nr. ĮSAK-1407 „Dėl Pareigybių, kurias atliekant darbas yra laikomas pedagoginiu, sąrašo patvirtinimo“). Siekiant suvienodinti institute dirbančių darbuotojų (akademinių ir neakademinių) materialinės pašalpos gavimo sąlygas, patikslintos Mokslo ir studijų įstatymo 72¹ straipsnio 18 dalies nuostatos atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo 13 straipsnio 1 ir 2 dalis. Mokslo ir studijų įstatymo 72¹ straipsnio 17 dalyje vietoje žodžių „už labai gerą darbą“ pakeičiama į „už lūkesčius viršijantį darbą“.

10. Atsižvelgiant, kad 2024 m. sausio 1 d. įsigalios naujos redakcijos Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 pakeitimo įstatymas (Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymas), kuriuo sąvoka „neįgalumas“ keičiama sąvoka „negalia“, sąvoka „neįgalusis“ keičiama sąvoka „asmuo su negalia“, sąvoka „darbingumo lygis“ keičiama sąvoka „dalyvumo lygis“, Įstatymo projektu siūloma patikslinti Mokslo ir studijų įstatymo 82¹ straipsnio 3 dalies 2 punkto nuostatas, vietoje formuluotės „45 procentų ar mažesnę darbingumo lygį“ nurodyti formuluotę „45 procentų ar mažesnę dalyvumo lygį“; vietoje formuluotės „sunkų ar vidutinį neįgalumo lygį“ nurodyti formuluotę „sunkaus ar vidutinio neįgalumo lygį“.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai

Įstatymų projektų iniciatorė – Lietuvos Respublikos Vyriausybė. Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija.

3. Kaip šiuo metu reguliuojami Įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

1. Mokslo ir studijų įstatyme nėra apibrėžta sąvoka mokslinių tyrimų infrastruktūra.

2. Mokslo ir studijų įstatyme yra nustatyta, kad nepriekaištingos reputacijos laikomas asmuo, kuris atitinka kriterijus, kai jo elgesys atitinka akademinės etikos vertybes – akademinio sąžiningumo, intelektinės nuosavybės apsaugos principus, nėra įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu pripažintas padaręs nusikalstamą veiką, nebuvo atleistas iš tarnybos ar darbo už drausmės pažeidimus, nepiktnaudžiauja alkoholiu, nevartoja narkotikų, psichotropinių ar toksinių medžiagų, tačiau šios nuostatos neatitinka proporcingumo principo, pagal kurį teisės aktais nustatytos ir taikomos priemonės turi būti proporcingos siekiamam tikslui, o asmens teisės negali būti ribojamos labiau, negu būtina teisėtam ir visuotinai reikšmingam, ribojama žmogaus teisė laisvai pasirinkti darbą.

3. Šiuo metu Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta, kad akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus įgaliojimai nutrūksta, kai jis nedirba dėl laikinojo nedarbingumo ilgiau kaip 120 kalendorinių dienų iš eilės arba ilgiau kaip 140 dienų per paskutinius 12 mėnesių, jeigu įstatymuose nenustatyta, kad dėl tam tikros ligos pareigos paliekamos ilgesnį laiką, arba kai kontrolierius pagal medicinos ar Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvadą negali eiti savo pareigų. Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatytu atveju klausimą dėl kontrolieriaus įgaliojimų nutraukimo Seimas sprendžia tik tada, kai yra sveikatos apsaugos ministro sudarytos gydytojų komisijos išvada.

4. Studijų kokybės vertinimo centro valdymo organo – tarybos – nariams atlygis už darbą turėtų būti nustatytas vadovaujantis Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymu, siūlymas teikiamas atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. spalio 11 d. nutarimą Nr. 785 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės politikų ir valstybės pareigūnų darbo apmokėjimo įstatymo Nr. VIII-1904 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-2012 1 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo Nr. I-1489 59 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo Nr. VIII-1316 pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1985 2 straipsnio pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo Nr. XIII-198 7 straipsnio pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1731 pripažinimo netekusiu galios įstatymo ir Lietuvos Respublikos viešųjų įstaigų, kurių savininkė ar dalininkė, turinti daugiau negu pusę balsų visuotiniame dalininkų susirinkime, yra valstybė ar savivaldybė, vadovų ir darbuotojų darbo apmokėjimo įstatymo projektų pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui“. Studijų kokybės vertinimo centro direktoriaus kadencija ir valstybės tarnybos santykių tęstinumas numatomas atsižvelgiant į įsigaliosiančias 2024 m. sausio 1 d. Valstybės tarnybos įstatymo 13 straipsnio 5 dalies nuostatas.

5. Įgyvendindama Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 1.5.4 papunktyje nurodytą darbą „Parngti priemonių rinkinį, siekiant sudaryti sąlygas tyrėjams dalytis Lietuvos mokslo rezultatais per Europos atvirojo mokslo debesį ir naudotis tarptautiniais mokslo ištekliais (tarptautinėmis mokslo duomenų bazėmis ir infrastruktūromis), ir pradėti šias priemones įgyvendinti“ bei ankstesnius Vyriausybės siekius dėl mokslinių tyrimų infrastruktūrų politikos įgyvendinimo, įsitraukimo į tarptautines mokslinių tyrimų infrastruktūras, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija patvirtino Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų kelrodžio ir dalyvavimo tarptautinėse mokslinių tyrimų infrastruktūrose tvarkos aprašą, reglamentuojantį Kelrodžio sudarymą, įsitraukimo į tarptautines mokslinių tyrimų infrastruktūras procedūras, finansavimą, rezultatų vertinimą ir kitus aspektus. Pirmasis aprašas patvirtintas 2012 m., o naujausias – 2023 m. birželio 6 d. (įsigalioja 2024 m. sausio 1 d.). Remiantis aprašu Lietuva įstojo į 7 tarptautines mokslinių tyrimų infrastruktūras ir šis procesas tęsiasi inicijuojant ir daugiau narysčių. Narystę inicijuoja mokslo ir studijų institucija tuo atveju, jei jų atstovaujama Lietuvos infrastruktūra įtraukta į Kelrodį, narystei pritaria Lietuvos mokslo taryba ir pasiūlo Švietimo,

mokslo ir sporto ministerijai inicijuoti stojimą. Stojimui paprastai pritaria Vyriausybė, išimtiniais atvejais – Seimas, po to Švietimo, mokslo ir sporto ministerija paskiria instituciją, atstovaujančią Lietuvai tarptautinėje mokslinių tyrimų infrastruktūroje. Tuomet rengiamas narystės planas (nuo 2024 m. jį rengs Lietuvos mokslo taryba, iki šiol rengdavo atstovaujanti institucija, o vertindavo Lietuvos mokslo taryba). Planą tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras (nuo 2024 m. sausio 1 d. – Lietuvos mokslo taryba) ir remiantis šiuo planu sudaroma sutartis tarp Lietuvos mokslo tarybos ir atstovaujančios institucijos dėl plano įgyvendinimo finansuojant švietimo, mokslo ir sporto ministro valdymo sričiai skirtais valstybės biudžeto asignavimais, kurių valdytoja Lietuvos mokslo taryba. 2014–2020 m. Europos Sąjungos struktūrinių fondų laikotarpio Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos administruojamomis lėšomis buvo įgyvendinti mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros ir infrastruktūros plėtros projektai, skirti pasirengti narystei tarptautinėse mokslinių tyrimų infrastruktūrose ir veiksmingam dalyvavimui jose. Projektų lėšomis taip pat buvo finansuojami narysčių mokesčiai ir kitos išlaidos. Narystės tarptautinėje mokslinių tyrimų infrastruktūroje rezultatus vertina Lietuvos mokslo taryba, kuri gali pasiūlyti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai inicijuoti jos nutraukimą arba pratęsimą.

6. Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 42, 43, 44 straipsniuose numatyta, kad informacija apie priimtus sprendimus dėl leidimo išdavimo, patikslinimo, panaikinimo perduodama Juridinių asmenų registrui. Leidimai išduodami, patikslinami ir panaikinami Vyriausybės nustatyta tvarka. Mokslo ir studijų įstatyme numatytas reguliavimas Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai suponuoja leidimo išdavimo ir kitos informacijos teikimo funkcijų bei veiksmų dubliavimą. Duomenys ir informacija apie leidimus kaupiama Licencijų registre ir perduodama Licencijų informacinei sistemai. Nacionalinė švietimo agentūra administruoja Licencijų registrą ir kitus registrus bei duomenis apie studijų programas, mokslo ir studijų institucijas, profesinio mokymo programas, profesinio mokymo licencijas, Lietuvos kvalifikacijų sandaros lygius, kvalifikaciją patvirtinančius dokumentus. Šie duomenys būtini siekiant užtikrinti funkcionalumą su kitomis švietimo sistemomis ir registrais (Aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti informacine sistema, valstybės Studijų, mokymo programų ir kvalifikacijų registru, Švietimo ir mokslo institucijų registru, Mokinių registru, Studentų registru, Išsilavinimo pažymėjimų ir blankų registru). Per pastaruosius penkerius metus išduoti du leidimai vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą (2019 metais – Europos humanitariniam universitetui, 2023 metais patikslintas leidimas vykdyti studijas SMK Aukštajai mokyklai, pakeitus institucijos pavadinimą). Pastaraisiais metais dažnesnės procedūros, susijusios su leidimų vykdyti studijas panaikinimu dėl valstybinių aukštųjų mokyklų optimizavimo procesų ir nevalstybinių aukštųjų mokyklų veiklos, susijusios su studijomis, nutraukimo.

7. Mokslo ir studijų įstatymo 51 straipsnyje numatyta, kad visi mokslo ir studijų institucijose valstybės biudžeto lėšomis atliekamų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatai turi būti skelbiami viešai (interneto svetainėje ir kitais būdais), kiek tai neprieštarauja intelektinės nuosavybės ir komercinių ar valstybės ir tarnybos paslapčių apsaugą reglamentuojantiems teisės aktams. Mokslo ir studijų įstatyme nėra numatyta institucija, kuri reguliuoja nacionaliniu mastu atvirąją prieigą prie mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų ir jų pakartotinį panaudojimą. Šiuo metu Lietuvos mokslo taryba taiko atvirosios prieigos reikalavimus tik savo finansuojamiems projektams. Siekiant turėti bendrą atvirosios prieigos prie valstybės biudžeto lėšomis atliekamų mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų reguliavimą ir koordinavimą reikia paskirti ir suteikti įgaliojimus atitinkamai institucijai – Lietuvos mokslo tarybai.

8. Mokslo ir studijų įstatymo 53 straipsnyje numatyta, kad profesinių studijų (išskyrus rezidentūrą) apimtis – 60 studijų kreditų.

9. Pagal Mokslo ir studijų įstatymo 80 straipsnio 2 dalies 1 punkto nuostatas teisės į valstybės finansuojamą studijų vietą ar į studijų kainos kompensavimą neturi asmenys, pakartotinai studijuojantys pagal tos pačios arba žemesnės pakopos studijų programą, jeigu daugiau kaip pusę tos studijų programos kreditų jie įgijo valstybės biudžeto lėšomis. Tačiau nėra išsamiai reglamentuotos asmenų, pakartotinai studijuojančių vientisiosiose studijose, kurios apima ir pirmąją, ir antrąją studijų pakopas, taip pat nėra reglamentuojama asmenų, studijuojančių pagal trumpųjų studijų programas, teisės į studijų finansavimą ir kompensavimą.

Pagal Mokslo ir studijų įstatymo 80 straipsnio nuostatas į valstybės finansuojamas studijų vietas pretenduoti neturi teisės trečiųjų šalių piliečiai, taip pat asmenys be pilietybės. Kai kurie jų įgyja vidurinį išsilavinimą pagal Lietuvos vidurinio ugdymo programą. Didžioji dalis tokių piliečių yra Ukrainos piliečiai, dėl Rusijos karo veiksmų pasitraukę iš Ukrainos į Lietuvą ir besimokantys pagal Lietuvos švietimo programas. 2023 metais pagal Lietuvos švietimo programas IV gimnazijos klasėje mokosi 174 Ukrainos piliečiai ir 55 trečiųjų šalių piliečiai. Tokie asmenys, besimokantys pagal Lietuvos švietimo programas, siekiantys įgyti brandos atestatą, turi laikyti valstybinius brandos egzaminus, kaip ir Lietuvos Respublikos piliečiai. Tai yra svarus argumentas, patvirtinantis šių asmenų motyvaciją mokytis valstybinės kalbos ir integruotis Lietuvoje. Tam, kad šie asmenys galėtų sėkmingai integruotis darbo rinkoje bei visuomeninėje valstybės veikloje, tikslinga sudaryti palankias sąlygas pretenduoti į trumposios, pirmosios pakopų bei vientisąsias studijas. Pažymėtina, kad šiems asmenims būtų taikomi Įstatymo 59 straipsnyje nurodyti reikalavimai, kad šie asmenys pretenduotų į aukštojo mokslo studijas pakankamai joms pasirengę. Atkreiptinas dėmesys, kad tokia praktika, kai kitos šalys sudaro galimybę pretenduoti į aukštojo mokslo studijas užsieniečiams, yra taikoma Estijoje, Suomijoje ir Latvijoje. Siekiant atverti platesnes galimybes užsieniečiams siekti aukštojo mokslo Lietuvoje, siūloma tai daryti nuosekliai ir palaipsniui. Tad kol kas galimybių šiems asmenims pretenduoti į aukštesnės pakopos studijas siūloma neatverti. Juolab, kad aukštojo mokslo kvalifikacija, suteikta baigus trumposios, pirmosios pakopų ar vientisąsias studijas, yra pakankama užimti pareigas, kurioms reikalinga aukštojo mokslo kvalifikacija.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. Mokslo ir studijų įstatymas bus papildytas nauja sąvoka „Mokslinių tyrimų infrastruktūra“, siekiant teisinio aiškumo su Mokslo ir studijų įstatymą papildančiu nauju 24² straipsniu, reglamentuojančiu Lietuvos MTI politikos įgyvendinimą.

2. Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo 2022 m. spalio 20 d. nutarimą Nr. KT 130-N13/2022, patikslinti nepriekaištingos reputacijos laikomo asmens kriterijus, kad nebūtų apriojamos teisės ir laivės laisvai pasirinkti darbą negu būtina numatytam tikslui pasiekti. Įvertinus mokslo ir studijų institucijų veiklos specifiką, asmenų, kuriems pagal Mokslo ir studijų įstatymą taikomi nepriekaištingos reputacijos reikalavimai, teises ir pareigas, naujos redakcijos Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatyme valstybės tarnautojams ir įstaigų vadovams nustatytus nepriekaištingos reputacijos reikalavimus, kurie įsigalios 2024 m. sausio 1 d., siūloma Mokslo ir studijų įstatymo 5 straipsnyje nustatyti, kada asmuo nelaikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis savo elgesiu ir (ar) veikla yra pažeidęs akademinę etiką ir po tokio pažeidimo nustatymo nėra praėję dešimt metų; įstatymų nustatyta tvarka buvo pripažintas kaltu dėl labai sunkaus nusikaltimo padarymo ir nuo bausmės atlikimo nepraėjo vienuolika metų arba buvo pripažintas kaltu dėl sunkaus nusikaltimo padarymo ir nuo bausmės atlikimo nepraėjo devyni metai, arba pripažintas kaltu dėl apysunkio nusikaltimo padarymo ir nuo bausmės atlikimo nepraėjo penki metai, arba pripažintas kaltu dėl nesunkaus nusikaltimo padarymo ir nuo bausmės atlikimo nepraėjo keturi metai; įstatymų nustatyta tvarka pripažintas kaltu dėl baudžiamojo nusižengimo padarymo ir nuo bausmės atlikimo nepraėjo keturi metai; įstatymų nustatyta tvarka atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už labai sunkaus nusikaltimo padarymą ir nuo atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės dienos nepraėjo penki metai arba atleistas nuo baudžiamosios atsakomybės už sunkaus nusikaltimo padarymą (išskyrus atleidimą nuo baudžiamosios atsakomybės, kai asmuo ar nusikalstama veika prarado pavojingumą) ir nuo atleidimo nuo baudžiamosios atsakomybės dienos nepraėjo keturi metai; buvo atleistas iš darbo, pareigų ar yra praradęs teisę verstis tam tikra veikla už kituose įstatymuose keliamo nepriekaištingos reputacijos reikalavimo neatitiktį ar elgesio (etikos) normų pažeidimą ir nuo atleidimo iš darbo, pareigų ar teisės verstis tam tikra veikla praradimo dienos nepraėjo keturi metai; buvo atleistas arba pašalintas iš skiriamų arba renkamų pareigų dėl priesaikos ar pasižadėjimo sulaužymo, pareigūno vardo pažeminimo ir nuo atleidimo arba pašalinimo iš pareigų dienos nepraėjo keturi metai; yra ar buvo įstatymų nustatyta tvarka uždraustos organizacijos narys, jeigu nuo narystės pabaigos nepraėjo keturi metai, piktnaudžiauja alkoholiu, psichotropinėmis, narkotinėmis ar kitomis psichiką veikiančiomis medžiagomis. Siūlomos nuostatos įvertintos tuo aspektu, kad asmeniui, kuris siekia užimti mokslo ir studijų institucijos vadovo pareigas (nes būtent jam taikomi nepriekaištingos reputacijos reikalavimai pagal

Mokslo ir studijų įstatymą), neturėtų būti nustatyti žemesnį reikalavimai dėl nepriekaištingos reputacijos, negu valstybės tarnautojams – įstaigų vadovams. Pažymėtina ir tai, kad mokslo ir studijų institucijos vadovas, taip pat kaip ir valstybės tarnautojas, neturėtų būti laikomas nepriekaištingos reputacijos asmeniu ir užimti mokslo ir studijų institucijos vadovo pareigas, jeigu buvo atleistas iš pareigų, darbo ar prarado teisę verstis tam tikra veikla už kituose įstatymuose keliamo neatitikties nepriekaištingos reputacijos reikalavimams ar elgesio (etikos) normų pažeidimo, jeigu po tokio atleidimo iš pareigų, darbo ar teisės verstis tam tikra veikla nepraėjo keturi metai, taip pat yra ar buvo įstatymų nustatyta tvarka uždraustos organizacijos narys, jeigu nuo narystės pabaigos nepraėjo keturi metai (tokie pat reikalavimai nustatyti ir valstybės tarnautojams – įstaigų vadovams). Pažymėtina, kad pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymo 3 straipsnio 2 dalį draudžiama steigti ir veikti asociacijoms, kurių tikslas arba veikimo būdai – prievarta nuversti ar pakeisti Lietuvos Respublikos konstitucinę santvarką arba pažeisti Lietuvos Respublikos teritorijos vientisumą, propaguoti karą ir smurtą, autoritarinį ar totalitarinį valdymą, kurstyti rasinę, religinę, socialinę nesantaiką, pažeisti žmogaus teises ir laisves, viešąją tvarką bei atlikti veiksmus, prieštaraujančius Lietuvos Respublikos įstatymams ir visuotinai pripažintoms tarptautinės teisės normoms, veikti dėl kitų valstybių interesų, jeigu jie yra priešingi Lietuvos valstybės interesams. Taip pat siūlomas teisinis reglamentavimas įvertintas ir tuo aspektu, kad Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir Mokslo ir studijų įstatyme nustatyti nepriekaištingos reputacijos reikalavimai taikomi skirtingam subjektų ratui, todėl nėra poreikio šiuos reikalavimus visiškai suvienodinti. Atsižvelgiant į suformuotą teisinę praktiką, įstatymų paskirtį ir taikymo sritis, skirtinguose įstatymuose nustatomi skirtingi reikalavimai nepriekaištingai reputacijai. Pagal Lietuvos Respublikos politinių organizacijų įstatymo 4 straipsnio 3 dalį draudžiama steigti ir veikti politinėms organizacijoms, kurių steigimo ar programiniuose dokumentuose propaguojama ar veikloje praktikuojama rasinė, tautinė, religinė, socialinė nelygybė ir neapykanta, autoritarinio ar totalitarinio valdymo, valstybės valdžios užgrobimo prievarta metodai, karo ir smurto propaganda, žmogaus teisių ir laisvių, viešosios tvarkos pažeidimai, kitokios idėjos ir veiksmai, prieštaraujantys Konstitucijai, Lietuvos Respublikos įstatymams ir nesuderinami su visuotinai pripažintomis tarptautinės teisės normomis. Nors Terminų banke tokio termino kaip „uždrausta organizacija“ nėra, tačiau šis terminas vartojamas kituose įstatymuose, pvz., Valstybės tarnybos įstatyme.

2. Kadangi Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 3 dalies 4 punkte nustatyta, kad akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus įgaliojimai nutrūksta, kai jis nedirba dėl laikinojo nedarbingumo ilgiau kaip 120 kalendorinių dienų iš eilės arba ilgiau kaip 140 dienų per paskutinius 12 mėnesių, jeigu įstatymuose nenustatyta, kad dėl tam tikros ligos pareigos paliekamos ilgesnį laiką, arba kai kontrolierius pagal medicinos ar Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos išvadą negali eiti savo pareigų. Pažymėtina, kad teisės aktais Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba) nėra pavesta priimti sprendimų dėl tinkamumo eiti konkrečias pareigas ir išduoti išvadą ar asmuo gali / negali eiti pareigų, tad ji tokios išvados neišduoda. Atsižvelgiant į tai, teikiamu Įstatymo projektu siūloma tikslinti Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 3 dalies 4 punkto nuostatas, susijusias su Tarnybos išvada, kad akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius negali eiti savo pareigų, taip išvengiant teisiškai neapibrėžtų situacijų ateityje ir atitinkamai pripažinti netekusia galios Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 5 dalį.

3. Siekiant teisinio aiškumo Mokslo ir studijų įstatymo 22 straipsnyje siūloma įrašyti, kad Studijų kokybės vertinimo centro tarybos nariams už jų darbą apmokama Lietuvos Respublikos biudžetinių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo nustatyta tvarka. O siekiant suderinti Mokslo ir studijų įstatyme nustatytą teisinį reglamentavimą, susijusį su įstaigos vadovo kadencija ir tarnybos santykių tęstinumu, su 2024 m. sausio 1 d. įsigaliosiančiomis Valstybės tarnybos įstatymo nuostatomis, nustatyti, kad Studijų kokybės vertinimo centro direktorius konkurso būdu 5 metų kadencijai skiriamas Valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka tokiu būdu, kad ne mažiau kaip pusę konkurso komisijos narių sudarytų Studijų kokybės vertinimo centro tarybos nariai. Tas pats asmuo direktoriumi gali būti skiriamas ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Studijų kokybės vertinimo centro direktorius švietimo, mokslo ir sporto ministro sprendimu gali būti be konkurso skiriamas antrai kadencijai, atsižvelgiant į tai, ar įstaigos vadovo pirmosios kadencijos metu jis pasiekė susitarime dėl pagrindinių kadencijos laikotarpio ir (ar) tam tikrų jo etapų veiklos tikslų ir rezultatų nustatytus veiklos tikslus ir rezultatus.

Sprendimas skirti įstaigos vadovą antrai kadencijai be konkurso priimamas likus ne mažiau kaip 6 mėnesiams iki jo pirmosios kadencijos pabaigos.

4. Mokslo ir studijų įstatymą siūloma papildyti 24² straipsniu, kuriame nustatyta, kad Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų plėtra planuojama ir vykdoma atsižvelgiant į Lietuvos mokslo tarybos parengtą ir patvirtintą kelrodį, numatantį ilgalaikes nacionalines ir tarptautines mokslinių tyrimų infrastruktūrų plėtros kryptis, prioritetus, galimybes, perspektyvas, ateities išvalgas ir kitus susijusius aspektus. Taip pat siūloma nustatyti, kad Kelrodis sudaromas, mokslinių tyrimų infrastruktūros plėtojamos bei narystės tarptautinėse mokslinių tyrimų infrastruktūrose reglamentuojamos, finansuojamos, stebimos ir vertinamos švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka, t. y. patvirtinant ir įgyvendinant Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų kelrodžio sudarymo ir dalyvavimo tarptautinių mokslinių tyrimų infrastruktūrų veikloje tvarkos aprašą. Taip pat nustatoma, kad sprendimus dėl Lietuvos narysčių tarptautinėse mokslinių tyrimų infrastruktūrose priima Lietuvos Respublikos Seimas arba Lietuvos Respublikos Vyriausybė, atsižvelgdami į Mokslo, technologijų ir inovacijų tarybos rekomendacijas. Lietuvos mokslinių tyrimų infrastruktūrų politikos įgyvendinimas iki šiol nebuvo reglamentuotas įstatymais, tad šie Mokslo ir studijų įstatymo papildymai suteiks teisinio aiškumo procesui bei suteiks įgaliojimus jame dalyvaujančioms institucijoms.

5. Mokslo ir studijų įstatymo 42, 43 ir 44 straipsniuose siūloma patikslinti nuostatas, susijusias su informacijos apie leidimų išdavimą, patikslinimą ir panaikinimą perdavimu, atsisakyti perteklinių nuostatų. Siūloma atsisakyti Mokslo ir studijų įstatymo 42 straipsnio 9 dalies, 44 straipsnio 11 dalies nuostatų, 42 straipsnio 4 dalies, 44 straipsnio 4 dalies nuostatų ir patikslinti 42 straipsnio 3 dalį, 43 straipsnio 2 dalį, 44 straipsnio 3 ir 8 dalis, vadovaujantis Licencijavimo pagrindų aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. liepos 18 d. nutarimu Nr. 937 „Dėl Licencijavimo pagrindų aprašo ir licencijų informacinės sistemos nuostatų patvirtinimo“, 20.2, 20.3, 20.4 papunkčiais, pagal kuriuos licencijavimo taisyklėse, o ne įstatyme turi būti įtvirtintos atitinkamos nuostatos, t. y. kad iš ūkio subjekto neturi būti reikalaujama pateikti dokumentų ir (ar) informacijos, kuriuos ūkio subjektas jau yra pateikęs licencijas išduodančiam subjektui, licencijos išdavimo būdas, tai yra turi būti nustatyta, ar licencijos išduodamos per Licencijų informacinę sistemą, kitą valstybės informacinę sistemą, registrą ar vadovaujantis Europos Sąjungos teisės aktų arba jų įgyvendinamųjų Lietuvos Respublikos teisės aktų reikalavimais kitais būdais. Siekiant teisinio aiškumo siūloma suvienodinti leidimus išduodančius ir juos panaikinančius subjektus, kad visais atvejais būtų nurodytas tas pats subjektas. Mokslo ir studijų įstatymo 42 straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad, jeigu pareiškėjas pateikia ne visus numatytus dokumentus, per 3 darbo dienas nuo dokumentų gavimo dienos administracinė procedūra yra sustabdoma ir nustatomas ne ilgesnis kaip 20 darbo dienų terminas trūkumams pašalinti. Viešojo administravimo įstatymo 2 straipsnio 2 dalyje administracinė procedūra apibrėžiama kaip pagal šį įstatymą viešojo administravimo subjekto atliekami privalomi veiksmai nagrinėjant skundą apie viešojo administravimo subjekto veiksmus, neveikimu ar administraciniais sprendimais galimai padarytą asmens, nurodyto skunde, teisių ir teisėtų interesų pažeidimą ir priimant dėl to administracinės procedūros sprendimą. Siūloma atsisakyti klaidinančios formuluotės „administracinė procedūra“ naudojimo, nes administracinė procedūra vykdoma tik nagrinėjant asmenų skundus dėl teisių ir teisėtų interesų pažeidimo, o ne prašymus suteikti administracinę paslaugą (šiuo atveju išduoti leidimą). Vietoj formuluotės „administracinė procedūra“ siūloma formuluotė „dokumentų nagrinėjimo procedūra“. Atitinkamai siūloma patikslinti ir Mokslo ir studijų įstatymo 44 straipsnio 2 dalį.

6. Mokslo ir studijų įstatymo 51 straipsnyje siūloma patikslinti nuostatą, susijusią su mokslinės veiklos rezultatų viešumu, ir numatyta, kad atvirosios prieigos prie mokslinių tyrimų ir eksperimentinės plėtros rezultatų įgyvendinimo tvarką nustato Lietuvos mokslo taryba, bei šiuo pakeitimu sukurti prielaidas atvirosios prieigos moksliniuose tyrimuose ir eksperimentinėje plėtroje įgyvendinimui nacionaliniu lygiu.

7. Mokslo ir studijų įstatymo 53 straipsnyje siūloma papildyti nuostatą, susijusią su profesinių studijų (išskyrus rezidentūrą) apimtimi, nurodant, kad šios studijos gali būti nuo 60 iki 120 studijų kreditų, taip atveriant galimybes aukštosioms mokykloms siūlyti būsimiems pedagogams profesines studijas, kurių metu jie baigų ne tik pedagogikos, bet ir dalyko modulį.

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija vykdys priėmimo į profesines pedagogines studijas, priimtųjų studijų rezultatyvumo ir absolventų įsidarbinamumo stebėseną.

8. Mokslo ir studijų įstatymo 80 straipsnyje siūloma aiškiau reglamentuoti asmenų galimybes pretenduoti į valstybės finansuojamas studijų vietas arba vienu metu studijuoti pagal tos pačios studijų pakopos ar profesinių studijų programas ir nustatyti, kad teisės į valstybės finansuojamą studijų vietą ar į studijų kainos kompensavimą neturi asmenys, pakartotinai studijuojantys pagal tos pačios pakopos studijų programą, jeigu daugiau kaip pusę tos studijų programos kreditų jie įgijo valstybės biudžeto lėšomis; jeigu asmuo baigė vientisųjų studijų programą ir daugiau kaip pusę studijų programos kreditų įgijo valstybės biudžeto lėšomis, teisės į valstybės finansuojamą studijų vietą ir studijų kainos kompensavimą pirmosios pakopos studijoms asmuo nebeturi; jeigu asmuo baigė pirmosios pakopos studijų programą ir daugiau kaip pusę studijų programos kreditų įgijo valstybės biudžeto lėšomis, teisės į valstybės finansuojamą studijų vietą ir studijų kompensavimą vientisosioms studijoms asmuo nebeturi; jeigu asmuo baigė magistrantūros studijų programą daugiau kaip pusę studijų programos kreditų įgijo valstybės biudžeto lėšomis, teisės į valstybės finansuojamą studijų vietą ir studijų kompensavimą pakopos ar vientisosioms studijoms asmuo nebeturi. Taip pat siūloma, kad valstybės biudžeto lėšomis gali būti finansuojama tik viena studijų vieta, jeigu asmenys vienu metu studijuoja pagal dvi ar daugiau trumposios pakopos studijų programų ir bent viena jų finansuojama valstybės biudžeto lėšomis, o teisės į valstybės finansuojamą studijų vietą ar į studijų kainos kompensavimą neturi asmenys, pakartotinai studijuojantys pagal trumposios pakopos studijų programą, jeigu daugiau kaip pusę tos studijų programos kreditų jie įgijo valstybės biudžeto lėšomis. Taip pat siūloma numatyti galimybę pretenduoti į valstybės finansuojamas studijų vietas užsienio šalių piliečiams, kurie yra įgiję vidurinį išsilavinimą pagal Lietuvos vidurinio ugdymo programą ir pretenduoja į trumposios, pirmosios pakopos ar vientisųjų studijų programą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto Įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką Įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Įstatymų projektai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip Įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymų projektų įgyvendinimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus būtina pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus teikiamus Įstatymų projektus, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, Įstatymų projektuose naujos sąvokos neapibrėžiamos ir nevartojamos.

11. Įstatymų projektų atitiktis Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms bei Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymų projektų nuostatos neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos teisei.

12. Jeigu Įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, kas ir kada juos turėtų priimti

Priėmus Įstatymų projektus, įgyvendinamuosius teisės aktus turės parengti ir priimti Vyriausybė, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, Lietuvos mokslo taryba.

Priėmus teikiamus Įstatymų projektus, reikės pakeisti:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. kovo 1 d. nutarimą Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“ (Leidimo vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą išdavimo, patikslinimo ir panaikinimo tvarkos aprašas ir Leidimo vykdyti su studijomis susijusią veiklą išdavimo, patikslinimo ir panaikinimo tvarkos aprašas).

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2017 m. balandžio 5 d. nutarimą Nr. 253 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių įstaigų darbuotojų darbo apmokėjimo ir komisijų narių atlygio už darbą įstatymo įgyvendinimo“.

3. Lietuvos mokslo tarybos 2016 m. vasario 29 d. nutarimą Nr. VIII-2 „Dėl Atvirosios prieigos prie mokslo publikacijų ir duomenų gairių patvirtinimo“.

4. Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2010 m. sausio 8 d. įsakymą Nr. V-54 „Dėl Pedagogų rengimo reglamento patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės ir savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti

Įvertinus 2021–2023 m. stebėtas tendencijas, prognozuojama, kad 120 studijų kreditų pedagogines profesines studijas vidutiniškai rinktųsi apie 60 asmenų, bei prognozuojant, kad sutartis dėl įsidarbinimo mokyklose sudarytų bent pusė šių asmenų ir pretenduotų į tam skirtą paramą, šių asmenų studijoms finansuoti ir paramai mokėti papildomas lėšų poreikis 2025 m. 447 960 Eur, o 2026 m. – 298 640 Eur.

14. Rengiant Įstatymų projektus gauti specialistų vertinimai ir išvados

Rengiant Įstatymų projektus, specialistų išvadų ir vertinimų negauta.

15. Įstatymų projektams reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinės paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai yra „nepriekaištinga reputacija“, „leidimas vykdyti studijas ir su studijomis susijusią veiklą“, „leidimas vykdyti su studijomis susijusią veiklą“, „profesinės studijos“, „užsieniečiai“, „studijų finansavimas ir kompensavimas“, „moksliniai tyrimai“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija vykdys teikiamų įstatymų projektų ir juos įgyvendinančių teisės aktų įgyvendinimo stebėseną.
